

**XVII. DRŽAVNO TEKMOVANJE IZ ZNANJA MLADIH ZGODOVINARJEV
ŠOLSKO LETO 2017/18
SREDNJE STROKOVNE ŠOLE**

»SLOVENSKI NASELITVENI PROSTOR OD 10. DO 15. STOLETJA«

Šifra:

Doseženo število točk:

Spoštovana tekmovalka, spoštovani tekmovalec!

Testna pola, ki jo imate pred seboj, je sestavljena iz 12 nalog in vsebuje 60 točk.

Naloge pozorno preberite in jih rešite po svojih najboljših močeh.

Če se zmotite, odgovor prečrtajte in zraven napišite popravek.

Veliko uspeha pri reševanju vam želi Organizacijski odbor tekmovanja.

1) Oglejte si zemljevid in odgovorite na vprašanje.

(VIR: http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/nemskop.htm, dostopen 28. februarja 2018)

a) Obkrožite pravilne trditve o Veliki Karantaciji. (3)

A Vodilni položaj v Veliki Karantaciji je imel Koroški vojvoda.

B Vojvodina Koroška je po obsegu presegala današnjo deželo avstrijsko Koroško.

C Kranjska krajina je po obsegu presegala poznejšo deželo Kranjsko, katere deželni knezi so bili Habsburžani.

D Krajine so bile obmejni fevdi s prednostno nalogo varovati mejo države.

E Velika Karantanija je propadla leta 1002, saj so njen vzhodni del takrat zasedli Ogrji.

F Vodilni položaj v Veliki Karantaciji je imel Bavarski vojvoda.

G Iz Karantanske krajine se je pozneje oblikovala dežela Koroška.

H Prekmurje ni bilo del Velike Karantanije.

2) Preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.

Sv. Ema ali Hema se je rodila okoli leta 973, domnevno v vasici Pilštanj na Kozjanskem. Umrta je leta 1045 v krškem benediktinskem samostanu, kjer je preživela svoja zadnja leta. Njena beatifikacija se je začela konec leta 1287, šele 5. januarja 1938 pa jo je papež Pij XI. razglasil za svetnico.

(Vir: <http://foto-zgodbe.blogspot.si/2016/12/krska-stolnica-in-samostan-sv-eme-na.html>, dostopno 27. februarja 2018)

- a) Hema je s poroko z Viljemom II. združila veliko posest. Po moževi smrti je postala bogata in vplivna vdova. Del posesti je prepustila samostanu, ki ga je sama tudi ustanovila. Za kakšen samostan je šlo in kje je bil ustanovljen? (2)
- b) Salzburški nadškof je leta 1072 samostan razpustil. Kaj je ustanovil namesto samostana? (1)
- c) Zakaj se o Hemi piše kot o *sveti Hemi*? (1)
- d) Obkrožite pravilen odgovor. (1)

Celjski grofje so bili rodbinsko povezani s Heminim rodом. DA NE

3) Prva slovenska pokrajina, ki se je razvila v deželo, je bila Štajerska.

a) Katerega leta se je Štajerska razvila v deželo? Obkrožite pravilno letnico. (1)

1180 1269 1365 1446

- b) Po čem je dežela Štajerska dobila ime? (1)
- c) Pripadniki katere rodbine so bili prvi štajerski vojvode? (1)

4)

a) Dežela Kranjska se je dokončno oblikovala šele v 16. stoletju. Navedite poglobitni razlog za počasno oblikovanje dežele. (1)

b) Kronološko uredite razvoj Kranjske v deželo, tako da na črtice vpišite zaporedne številke. (3)

_____ Otokar II. Premisl

_____ Goriški grofje

_____ Kranjska krajina

_____ Kranjska in Slovenska marka

_____ Habsburžani

5) Obkrožite, ali trditev drži ali ne drži. (5)

Poleg starega (Zgornjega) gradu so Celjski grofje imeli še Knežji dvor v mestu Celje.

DA NE

Nižje plemstvo – miniestrali so živeli v dvorih in manjših gradovih.

DA NE

Nižje plemstvo se je pravno izenačilo z višjim v 15. st.

DA NE

Podložnik je bil vsakdo, ki je obdeloval prejeta podložno zemljo.

DA NE

Primorska mesta so bila tesno povezana z agrarnim zaledjem.

DA NE

Med vsemi celinskimi mesti je le Ptuj ohranil kontinuiteto z antiko.

DA NE

Ustanavljanje mest je vrh doseгло v 15. st.

DA NE

V mestih na Slovenskem so živeli tudi judje.

DA NE

Za učenje obrtništva in trgovstva so skrbeli samostani.

DA NE

6) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: Hozjan Andrej, Potočnik Dragan Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije, Ljubljana: DZS, 2003, str. 118)

a) Poimenujte primer kiparske stvaritve, ki jo kaže slika, in navedite cerkev, v kateri stoji. (2)

b) Določite umetnostnozgodovinski slog oziroma obdobje, v katerem je nastala. (1)

c) Kdo so bili naročniki umetniškega dela, ki ga kaže zgornja slika? (1)

7) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: <http://www.sticna.eu/obiski/postavitev-v-prostor-in-cas/>, dostopno 28. februarja 2018)

a) Slika prikazuje samostan v Stični. V katerem stoletju je bil samostan, ki ga kaže slika, ustanovljen? Navedite tudi, kateri red menihov ga je ustanovil. (2)

b) Poimenujte rokopis bogoslužnih tekstov v slovenskem jeziku, ki je nastal v samostanu v 15. stoletju. (1)

c) Navedite dve značilnosti reda menihov, ki je ustanovil samostan v Stični. (2)

8) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

Kmečka opravila v posameznih mesecih leta

(Vir: Štih P., Slovenska zgodovina: od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja, Modrijan: Ljubljana, 2016, str. 170)

a) Napišite, kaj se v življenju kmetov v srednjem veku ni spremenilo. (1)

b) Napišite dve spremembi, ki so se v 13. stoletju pojavile v življenju kmeta. (2)

c) Kmet je v 12. in 13. stoletju fevdalcu plačeval dajatve, ki so jim pravili *pravda*, *primščina*, *gorščina*. Katero skupno lastnost imajo te dajatve? (1)

d) Pojasnite, kako je vključevanje podeželja v trgovino v 13. in 14. st. vplivalo na odnos fevdalca do podložnika. Navedite in pojasnite en primer. (2)

e) Kaj je bila največja posebnost kmetov v slovenskem prostoru? (1)

9) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

Središče srenje

(Vir: Štih P., Slovenska zgodovina: od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja, Modrijan: Ljubljana, 2016 str. 173)

a) Navedite tri sestavne dele, ki jih je morala naselbina kmetov imeti. (3)

b) Navedite dva primera, o čem so lahko kmetje skupaj odločali oziroma kaj je sodilo v vaško samoupravo. (2)

c) Kje v naselbinah kmetov so običajno bili prostori odločanja? (1)

d) Kako se je imenoval voditelj vaške skupnosti? (1)

10) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: Veduta_Kopra_1781.jpg/250px-Veduta_Kopra_1781.jpg, dostopno 28. februarja 2018)

a) Mesto je imelo izjemno geografsko lego, ki so jo njegovi prebivalci s pridom izkoriščali. Navedi dve dejavnosti, s katerima so se prebivalci mesta lahko ukvarjali prav zaradi njegove lege. (2)

b) kateri državi je mesto pripadalo ves visoki in pozni srednji vek pa vse do leta 1797? (1)

c) Česa je mestnemu prebivalstvu najbolj primanjkovalo in so zato bili primorani v uvoz? Obkrožite pravi odgovor. (1)

sadja gradbenega materiala žitaric olja soli krompirja

11) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

Blejski grad

(Vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Blejski_grad#/media/File:Bled_\(1283981833\).jpg](https://sl.wikipedia.org/wiki/Blejski_grad#/media/File:Bled_(1283981833).jpg), dostopno 28. februarja 2018)

a) Pojasnite, kako se je spremenil pomen gradov od frankovske dobe do obdobja visokega srednjega veka. (2)

b) Navedite primer enega najstarejših in enega najreprezentativnejših srednjeveških gradov na Slovenskem. (2)

c) Navedite tri dejavnike, ki določajo lego gradov. (2)

d) Kdaj je bilo na današnjem slovenskem ozemlju zgrajenih največ gradov? (1)

12)

a) Kdaj je bil Ptuj v zgodovinskih virih omenjen kot mesto? (1)

b) Ob kateri trgovski poti je nastalo mesto Ptuj? (2)

c) Po čem je bil Ptuj kot srednjeveško mesto podoben primorskim mestom? Navedite en primer. (1)

d) Navedite eno podobnost in eno razliko med mestom in trgov. (2)